

Станчак Ольга Ігорівна
студентка V курсу
Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ЯК НЕОБХІДНА УМОВА РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ В УКРАЇНІ

Конституційна законність виступає одним із принципів конституціоналізму. Конституція як основний Закон держави містить основоположні засадничі норми, які визначають основи побудови, функціонування конституціоналізму певної держави. Конституція не регламентує порядку реалізації тих чи інших її положень. Тому дане питання повинно вирішуватися шляхом прийняття відповідних, а саме конституційних законів, основне призначення яких є регламентація та ефективне регулювання найважливіших суспільних відносин.

Питання правової природи, змісту конституційних законів залишається і досі дискусійним у теорії вітчизняної науки. Основна проблема полягає в тому, які ж закони слід називати та відносити до конституційних законів. З цього приводу у науці існує декілька поглядів вчених. Так, зокрема одні вчені, вважають, що до конституційних законів слід відносити дві групи законів, а саме: про внесення змін до Конституції України; та безпосередньо самі конституційні закони – тобто ті, які регулюють питання, що закріплює основний закон або які впливають із його змісту. Так, наприклад, В. Погорілко зазначає, що під конституційними законами розуміють, по-перше, законодавчі акти, які вносять зміни та доповнення до Конституції, по-друге, закони, прийняття яких прямо передбачено в Конституції [3, с. 12].

Інша група вчених вважає, що конституційними слід вважати тільки ті закони, які вносять зміни до Конституції України. Так, О. М. Кириченко, який вважає, що основна ознака конституційних законів полягає у тому, що вони вносять зміни та доповнення до Конституції України і не можна визначати конституційні закони як такі, що конкретизують положення Основного Закону, оскільки це є функцією інших законів (органічних) [1, с. 97]. І підкреслюється, що, як правило, ці закони конкретизують окремі положення Конституції або містять посилання на Конституцію та мають складнішу, ніж звичайні закони, процедуру ухвалення, а органічні закони розглядають як закони, на необхідність існування яких прямо вказує Конституція [1, с. 120].

Підтримуємо позицію А. Р. Крусян, яка виокремлює два види конституційних законів за предметом їх регулювання: конституційні закони про внесення змін до конституції та безпосередньо самі конституційні

закони – тобто ті, які регулюють питання, що закріплює основний закон або які впливають із його змісту [4, с. 105].

При цьому, зазначається, що конституційним законам притаманний ряд ознак, що відрізняють їх від звичайних законів: вони приймаються виключно з питань, що закріплені в Конституції України; мають вищу юридичну силу відносно інших законів; приймаються за особливою (ускладненою) процедурою; проходять попередній конституційний контроль на предмет відповідності Конституції України; виключено право вето Президента України стосовно конституційних законів [4, с. 104].

Сучасне законодавство України не закріплює можливості прийняття конституційних законів. Однак можна стверджувати, що фактично в нашій державі існує один із видів конституційних законів – а саме закони про внесення змін до Конституції України. Втім, основні базові питання, які залишилися за межами правового регулювання, викликають чимало проблем їх застосування на практиці. Так, з аналізу практики вбачаємо, що чимало положень Конституції отримують свою деталізацію у тлумаченнях Конституційного Суду України. Зокрема офіційне тлумачення отримали положення Конституції щодо меж компетенції глави держави (справа про повноваження Президента України реорганізувати центральні органи виконавчої влади від 28.01.2003 р.); положення щодо права недоторканості Президента України та процедури імпичменту (справа щодо недоторканості та імпичменту Президента України 10.12.2003 р.); щодо нормативного визначення функціонування Верховної Ради України (справа щодо повноважень Верховної Ради України від 17.10.2002 р.; справа про умови дострокового припинення повноважень Верховної Ради України від 19.05.2004 р.) тощо. Усі такі рішення розкривають ті питання, які повинні бути врегульовані конституційними законами. Конституційний Суд України не повинен бути засобом усунення прогалін у праві та законодавстві. Як зазначає А. Р. Крусян, тлумачення правових норм має бути чітко обмежене основним завданням Конституційного Суду України – розкриття смислу і змісту правової норми, що роз'яснюється, не здійснюючи при цьому законодавчої діяльності [2, с. 477].

Конституція, як наголошує А. Р. Крусян, тільки тоді буде несуперечливою і сучасною, коли буде створено не один «ідеальний» документ – довершена конституція, що теоретично і практично неможливо, а коли буде створено струнку, науково обґрунтовану, ієрархічну систему нормативних актів, що дають можливість функціонувати конституції, тобто систему конституційного законодавства [2, с. 478], якої на сучасному етапі розвитку конституціоналізму в нашій державі не розроблено. Доцільним є офіційне оформлення предмета регулювання конституційних законів шляхом прийняття профільного закону – Закону України «Про конституційні закони України», який би чітко врегулював питання, що підлягають регулювання на

вищому, порівняно із звичайними законами рівні. Вважаємо, що конституційні закони є необхідною умовою сучасного розвитку українського конституціоналізму.

Список використаних джерел:

1. Кириченко О. Поняття та значення органічних законів у системі законодавства України / О. Кириченко // Вісн. Акад. управ-ління МВС. – 2009. – №3. – С. 93–103.
2. Крусян А. Р. Сучасний український конституціоналізм : монографія / А. Р. Крусян. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 560 с.
3. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Джерела конституційного права України: поняття, види і система / В. Ф. Погорілко, В. Л. Федоренко // Право України. – 2002. – № 3. – С. 8–15.
4. Проблеми сучасної конституціоналістики : навч. посіб. / [М. В. Афанасьєва, О. В. Батанов, А. А. Єзеров та ін.] ; за ред. А. Р. Крусян. – О. : Фенікс, 2015. – Вип. 3 : Сучасний український конституціоналізм. – 526 с.

Науковий керівник: к.ю.н., асистент Средницька І. Ю.

Степаненко Кароліна Олегівна
студентка V курсу

*Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

МУНІЦИПАЛІЗМ У СКЛАДІ КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ

Одним з найважливіших завдань сучасного конституціоналізму є організація органів публічної влади, а також розмежування органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні. Поза увагою не може залишитися й гарантування прав місцевого самоврядування. Це обумовлено саме конституційною реформою, що розпочалась з дня прийняття незалежності України і триває й нині.

Значення муніципалізму може розглядатись в багатьох аспектах, проте в даному напрямі варто звернути увагу на думку М.О. Баймуратова, який зазначає, що за допомогою муніципалізму територіальне співтовариство у перспективі розвивається і трансформується в активного продуцента конституційної свідомості та культури, що є критерійними ознаками ідеології національного і світового конституціоналізму [3, с. 5].

Конституціоналізм являє собою особливий режим функціонування публічної влади, що сам по собі передбачає пріоритетність прав та свобод